

Ijodkorlikni shakllantirishda didaktik o`yinlarni qo`llash samaradorligi.

DTPI instituti 2-boqsich 1-guruh Magistranti

Abduxoliova Xusnora

ANNOTATSIYA:

Mazkur maqolani tayyorlash jarayonida birinchi navbatda kichik maktab yoshidagi o`quvchilar uchun bevosita amaliy yordam ko`rsatish nazarda tutilgan. Boshlang`ich sinf o`quvchilarida ijodkorlikni rivojlantirish ko`nikmasini shakllantirishga e`tibor qilingan. Ijodkorlikni rivojlantirish uchun bir nechta didaktik o`yinlar keltirib o`tilgan.

Kalit so`z va tushunchalar: O`yinlar, didaktik o`yin, Analoglar, birlashtiruvchi havola, o`xshashlik va farq, buzilgan harflar, kim necha yoshda

Kirish

“O`yinlar maktab yoshdagi bolalarning asosiy faoliyat shakllari hisoblanadi. Bu esa pedagogika oliy o`quv yurtlarida bo`ljak musiqa o`qituvchilarni va olimlar tomonidan shu yosh davridagi o`yinlarning musiqa ta`lim - tarbiyaviy ahamiyatini o`rganish va yanada oshirish bo`yicha tadqiqot olib borishiga asos bo`ldi. Natijada oldingi asrning 60-yillari boshida AQSH so`ngra boshqa G`arb mamlakatlarida ishchanlik o`yinlari qo`llanila boshlandi. Ishchanlik o`yinlari tadqiqotchilari bu usulni eng asosiy samarali va tejamli ta`lim metodlaridan iborat deb takidlaganlar. Didaktik o`yinlarning yana bir turi aqliy hujum usulini birinchi marta 1939 - yilda A.F.Osborn qo`llagan. Bu usulni g`oyalar banki deb ham nomlagan”

Didaktik o`yin - ta`lim beruvchi usul bo`lib, bunday usul muayyan ta`limiy maqsadlarga erishishga va o`tilgan o`quv materiallarini aniqlashga, mustahkamlashga, uni chuqurlashtirishga qaratilgan bo`ladi. Shunday o`yinlardan bir qanchasi bilan tanishib chiqamiz.”¹

Yosh o`quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish metodikasi.

Vaqt: 3 min

¹ Aziza Egambergan qizi Raximova Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti o`qituvchisi

Keling, so'zlarni olaylik:

- chumchuq, g`oz, burgut, bayna;
- tokar, yuk ko'taruvchi, qazuvchi, rassom, duradgor;
- kungaboqar, sachratqi, nastarin, quyosh.
- sumka, zambil, portfel;
- samolyot, arava, avtobus, lokomotiv, taksi.
- qo'l, burun, barmoq, olma bosh.

Bu qatorlarda qanday so'zlar ortiqcha?

“Analoglarni qidirish (o`xshashlari)”

Vaqt: 10 min

Ob'ekt yoki hodisa, masalan, "vertolyot" deb ataladi. Uning analoglarini iloji boricha ko'proq yozish kerak, ya'ni. turli muhim xususiyatlarida unga o'xshash boshqa ob'ektlar. Shuningdek, ushbu analoglarni ma'lum bir ob'ektning qaysi xususiyati uchun tanlanganligiga qarab guruhlarga ajratish kerak. Masalan, “qush”, “kapalak” (uchish va qo'nish), “avtobus”, “poyezd” (avtomobillar), “shpinon” va “vertolyot” (muhim qismlar aylanadi) deb nomlanishi mumkin. G'olib, eng ko'p analog guruhlarni nomlagan kishi.

“Birlashtiruvchi havolalarni qidiring”

Vaqt: 10 min

Ikkita element berilgan, masalan, "belkurak" va "mashina". Birinchisidan ikkinchisiga "o'tish ko'prigi" bo'lgan ob'ektlarni nomlash kerak. Nomlangan ob'ektlar ikkala berilgan ob'ektlar bilan aniq mantiqiy aloqaga ega bo'lishi kerak. Masalan, bu holda bu "ekskavator" (funktsiyasi bo'yicha belkurakga o'xshaydi, lekin mashina bilan u bir xil guruhga tegishli - transport vositalari), "ishchi" (u belkurak bilan qazadi va bir vaqtning o'zida) bo'lishi mumkin. avtomobil egasi). Ikki yoki uchta bog'lovchi havolalardan foydalanishga ruxsat beriladi ("belkurak" - "avtomobil" - "tirkama" - "avtomobil"). Zanjirning qo'shni elementlari orasidagi har bir aloqaning mazmunini aniq asoslash va ochishga alohida e'tibor qaratiladi. Ko'proq asosli echimlarni taklif qilgan kishi g'olib hisoblanadi.

Vazifa ob'ektlar va hodisalar o'rtasidagi aloqalarni o'rnatishni osonlashtiradi.

Konvergent fikrlashni rivojlantirish mashqlari:

“Buzilgan harflar”

Vaqt: 5 min

Harflar tartibi ataylab aralashtirib yuborilgan so'zlar berilgan. Ularning qaysi biri ortiqcha: nanba, solam, klub?mtbaka

Javob: banan, salom, klub, maktab,

“O'xshashlik va farq”

Vaqt: 15 min

O'quvchilarga turli ob'ektlar va tushunchalarni bir-biri bilan solishtirish tavsiya etiladi. Kichik yoshdagi o'quvchilar uchun bu taniqli ob'ektlarni taqqoslashdir: sut va suv, sigir va ot, samolyot va poezd va ularning tasviridan ham foydalanish mumkin. Kattaroq bolalar uchun tushunchalar yanada murakkab bo'lishi mumkin: rasm va fotosurat, ertalab va kechqurun, o'jarlik va qat'iyatlilik. To'g'ri javoblarning umumiy sonini, xatolar sonini (turli sabablarga ko'ra taqqoslash), belgilangan o'xshashlik va farq belgilarining nisbatini, ustun belgilarni (tashqi, sinf-umumiy munosabatlar va boshqalar) belgilang. Taqqoslash uchun ko'proq sabablarni taklif qilgan yoki xususiyatni oxirgi nomlagan kishi g'olib hisoblanadi.

“Kim necha yoshda?”

Vaqt: 10 min

Sadriddin, Botir, Rahim va ularning rafiqalari Madina, Oysha va Nigina birgalikda 151 yoshda. Bundan tashqari, har bir er o'z xotinidan 5 yosh katta. Sadriddin Madinadan 1 yosh katta; Botir va Oysha 48 yil birga, Rahim va Nigina esa 52 yil birga. Ularning har biri kim bilan turmush qurganligi va har biri necha yoshda ekanligini aniqlash taklif etiladi.

Javob: Rahim 30 va Oysha 25; Sadriddin 26 va Nigina 21; Botir 27 va Madina 22.

“So'z kvadratlari” .

Vaqt: 5 min

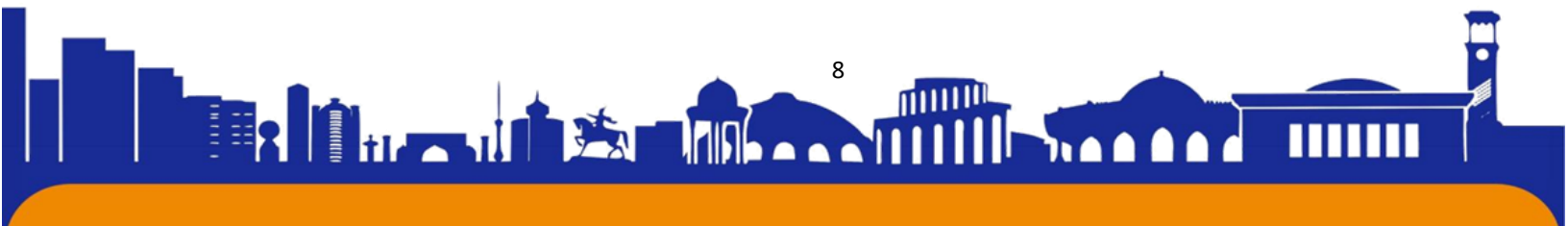
Qadimgi so'z o'yini bor. Kvadrat hujayralariga (3x3 yoki 4x4) turli xil so'zlarni kiritish kerak, shunda ular o'ngdan ham chapdan ham bir xil o'qilishi mumkin. So'z qutillarini tuzing.

Ukku, ikki, alla, ko`k, tut, shish, qiliq, amma, aka, bob, qoq

Huddi

“Qarama-qarshi ob'ektlarni qidirish”

Vaqt: 5 min

Ob'ekt, masalan, "uy" deb ataladi. Bunga qarama-qarshi bo'lgan iloji boricha ko'proq boshqa ob'ektlarni nomlash kerak. Bunday holda, mavzuning turli xususiyatlariga e'tibor qaratish va uning qarama-qarshi tomonlarini guruhlariga ajratish kerak. Masalan, bu holda ularni shunday nomlash mumkin: "ombor" (o'lchami va qulaylik darajasi bo'yicha): "dala" (ochiq yoki yopiq maydon), "bekat" (hammaga tegishli bo'lgan kutish joyi) va boshqalar. G'olib, javoblarni aniq bahslashtirgan holda, qarama-qarshi ob'ektlarning eng ko'p sonini ko'rsatgan kishidir.

Xulosa.

Hozirgi kunda pedagogika fani oldida kechiktirib bo'lmaydigan vazifalardan biri kuchli demokratik jamiyat qurishning ma'naviy ma'rifiy zaminini yaratishdan iborat. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodkorlikni rivojlantirishning pedagogik jihatlaridan umumli foydalanish, yosh avlodni mustaqillik ruhida tarbiyalashdek umumdavlat, umummilliy dasturni bajarishga yordam berishi, shak-shubhasizdir.

Shuning uchun ham "Maktabni rivojlantirishga qodir, uni shaxs va jamiyatni rivojlantirish omiliga aylantira oladigan tilsimotni faqat milliy- mintaqaviy xususiyatlarni inobatga olgan holda maktabni demokratlash, insonparvarlashtirish orqaligina erishish mumkin" deyiladi.

Adabiyotlar ro'yxati.

1. Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti maolasidan.
2. Shahrizabz shahar Maktabgacha ta'lim bo'limi tasarrufidagi 15-DMTT tarbiyachisi Mahatova Davlatoy Dilmurodovning maqolasi
3. 3-sinf O`qish darsligi
4. Altshuller G.S., Vertkin I.M.Qanday qilib daho bo'lish mumkin: ijodiy odam
5. Asmolov A.G. Inson psixologiyasi.1990 yil.
6. Altshuller G.S., Vertkin I.Qanday qilib daho bo'lish mumkin: ijodiy odamning hayot strategiyasi.Minsk: Belarusiya, 1994 yil.

